

**COMMISSIE VOOR DE
BESCHERMING VAN DE
PERSOONLIJKE LEVENSSFEER**

ADVIES Nr 04 / 2004 van 15 maart 2004

O. Ref. : 10 / A / 2003 / 035

BETREFT : Ondernemingsregels met het oog op het wettigen van een doorgifte van persoonsgegevens naar landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, in het bijzonder artikel 22, 6°, §2.

Gelet op de adviesaanvraag van de Minister van Justitie van 28 november 2003,

Gelet op het verslag van de Voorzitter,

Brengt op 15 maart 2004 het volgende advies uit :

I. INLEIDING

Op 28 november 2003 heeft de Minister van Justitie het advies van de Commissie gevraagd betreffende de ondernemingsregels opgesteld door de Maatschappij General Electric. Deze regels zullen overal ter wereld worden toegepast voor alle eenheden behorende tot de groep. Zij hebben tot doel om voor alle werknemers van de groep dezelfde principes van gegevensbescherming toe te passen.

De problematiek van de doorgifte van persoonsgegevens naar een derde land dat geen lidstaat is van de Europese Unie, is geregeld in de artikelen 21 en 22 van de wet van 8 december 1992. Een doorgifte naar een derde land dat geen passend beschermingsniveau biedt, kan slechts geschieden krachtens een van de opgesomde uitzonderingen in artikel 22 van de wet.

In een van deze uitzonderingen is bepaald dat de Koning na advies van de Commissie machtiging kan verlenen voor een doorgifte, indien de verantwoordelijke voor de verwerking voldoende waarborgen biedt ten aanzien van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de fundamentele rechten en vrijheden van personen, alsmede ten aanzien van de uitoefening van de daaraan verbonden rechten¹. Ook al resulteren deze waarborgen meestal in aangepaste contractuele bepalingen, toch kunnen er andere oplossingen in overweging worden genomen. Een multilaterale verbintenis tussen de verschillende eenheden van een ondernemingsgroep, kan onder de vorm van een gedragscode en op voorwaarde dat er aan bepaalde eisen is voldaan, eveneens de internationale doorgifte omkaderen van persoonsgegevens in de zin van artikel 22 van de wet.

II. ONDERZOEK VAN DE ONDERNEMINGSREGELS

De Europese groep van Commissarissen voor gegevensbescherming² boog zich over de problematiek van ondernemingsregels die van toepassing zijn op de internationale doorgifte van gegevens. Volgens de groep : « tant que ces engagements unilatéraux impliquent de véritables effets contraignants sur le plan juridique – notamment en ce qui concerne la protection efficace des personnes concernées après le transfert de leurs données ainsi que l'éventuelle intervention des autorités nationales de contrôle ou d'autres instances (...), il n'y a aucune raison d'exclure cette possibilité. »³ (*in zoverre deze unilaterale verbintenissen op juridisch vlak werkelijk bindende gevolgen met zich meebrengen – meer bepaald voor wat de doeltreffende bescherming van de betrokken personen betreft nadat hun gegevens werden doorgegeven alsmede de eventuele tussenkomst van nationale controleorganen of van andere instanties (...) - is er geen enkele reden om deze mogelijkheid uit te sluiten.*)(geen officiële vertaling beschikbaar)

Opdat de ondernemingsregels kunnen goedgekeurd worden door de nationale overheden dienen zowel de inhoud als de toepassingsvoorwaarden in overweging te worden genomen⁴. De

---

¹ De Commissie gaf reeds een positief advies (advies 38/2003 van 25 september 2003) betreffende de door de General Electric voorgestelde contractuele bepalingen met het oog op het wettigen van een doorgifte van persoonsgegevens van bepaalde klanten en bedienden van de groep vanuit België naar de Verenigde Staten in het kader van het beheer van de financiële diensten ("Trade Payable Services").

² Hierna "groep van het artikel 29".

³ Document de travail concernant les transferts de données vers des pays tiers : application de l'article 26 (2) de la directive de l'EU relative à la protection des données aux règles d'entreprise contraignants applicables aux transferts internationaux de données, WP 74, du 3 juin 2003. (Geen Nederlandse vertaling beschikbaar).

⁴ In principe wordt de analyse gemaakt door hoofzakelijk het bovenvermeld werkdocument van de groep van het artikel 29 in aanmerking te nemen maar ook door meer in het algemeen gebruik te maken van passende criteria die de groep filterde uit zijn verschillende adviezen aangaande de modelcontractbepalingen of uit de "beginselen voor een veilige haven", met name :

Commissie onderstreept bovendien dat elke wijziging aan de regels die eenzijdig door General Electric wordt aangebracht opnieuw het passend karakter ervan in vraag zou stellen.

1. Toepassingsveld

Het is noodzakelijk dat de beginselen van gegevensbescherming in de ondernemingsregels op zijn minst toepasbaar zijn op de gegevens die afkomstig zijn uit Europa (en in dit geval uit België). In onderhavig geval worden de regels ongedifferentieerd toegepast op alle gegevens die door een eenheid van de groep worden verwerkt, ongeacht de herkomst ervan. Het engagement dat deze maatschappij hierin heeft genomen moet gunstig onthaald worden.

2. Inhoud

De principes van gegevensbescherming in de ondernemingsregels zijn op algemene wijze aanverwant aan deze van het Europees recht en de Belgische wet van 8 december 1992. Zowel de verschillende nagestreefde doeleinden van de groep als de veiligheidsmaatregelen zijn gedetailleerd beschreven.

Desalniettemin vestigt de Commissie de aandacht op 3 elementen :

- De regels worden toegepast op de gegevens die betrekking hebben op de geïdentificeerde of identificeerbare personen (hoofdstuk II), maar de tekst bepaalt dat de gegevens waarbij gebruik wordt gemaakt van pseudoniemen niet beschermd zijn behalve indien de personen, ondanks het feit dat ze gebruik maken van een pseudoniem, identificeerbaar blijven. De Commissie herinnert eraan dat men kan te maken hebben met persoonsgegevens ook al beschikt de verantwoordelijke voor de verwerking niet over de sleutel om de personen te kunnen identificeren : de wet is van toepassing van zodra een derde (of een andere eenheid van de groep) over een behoorlijk identificatiemiddel beschikt.
- Voor wat het naleven van het finaliteitsbeginsel betreft (hoofdstuk V), bepalen de regels dat de werknemers moeten worden ingelicht ingeval de gegevens mochten verwerkt worden voor een ander doeleinde dat deze vermeld in de tekst. Niettegenstaande deze nieuwe informatie moet goedgekeurd worden, kan zij toch niet ontsnappen aan een onderzoek die elk nieuw doeleinde zal beoordelen op verenigbaarheid met de doeleinden waarvoor de gegevens oorspronkelijk werden ingezameld.
- Hoofdstuk VIII van de ondernemingsregels voorziet in de hypothese dat aan een werknemer die erom verzoekt, de toegang of verbetering van zijn persoonsgegevens wordt geweigerd. De tekst bepaalt dat de betrokken werknemer enerzijds wordt ingelicht omtrent de redenen van de weigering en anderzijds over het bestaan van een interne beroepsprocedure. De Commissie benadrukt evenwel dat de ondernemingsregels niet vermelden om welke redenen het recht op toegang en verbetering zou kunnen beknop worden. Dit geeft aan de werkgever een brede manoeuvreerruimte. In het Europees recht zijn de uitzonderingen op het recht op toegang en verbetering echter zeer strikt geregeld en slechts één ervan lijkt toepasbaar te zijn binnen een arbeidsrelatie, nl. de bescherming van ofwel de betrokken persoon of de rechten en vrijheden van de anderen.

-
- Advies 4/2000 over het beschermingsniveau van de "Beginselen voor een veilige haven", WP32 van 16 mei 2000;
  - Advies 1/2001 over de ontwerp-beschikking van de Commissie betreffende modelcontractbepalingen voor de doorgifte van persoonsgegevens naar derde landen krachtens artikel 26, lid 4 van Richtlijn 95/46, WP 38 van 26 januari 2001.
- Deze documenten zijn beschikbaar op het volgende adres :
www.europa.eu.int/comm/internal_market/privacy/workinggroup_fr.htm.

De Commissie merkt bovendien op dat voor wat de rechten en vrijheden van de anderen betreft, deze beknopping van het toegangsrecht zoals bepaald in de Europese richtlijn, niet in een Belgische wet werd omgezet. Dat brengt met zich mee dat het recht op toegang en verbetering op nationaal vlak een veel bindender karakter toebedeeld krijgt dan in de ondernemingsregels die hier voor advies werden voorgelegd.

3. *Transparantie*

De hoofdstukken XIV en XV informeren de werknemers over de inhoud van de ondernemingsregels. Het vrijgeven van deze informatie zal enerzijds gebeuren via publicatie van de ondernemingsregels op bepaalde interne bladzijden van de website van General Electric en anderzijds via een hyperlink, te bereiken via de informaticatoepassingen ter inzameling van werknemersgegevens.

De Commissie benadrukt dat het voor de werknemers van essentieel belang is dat zij naast de informatie over de garanties die de doorgifte van de gegevens omkaderen, eveneens rechtstreeks en duidelijk worden ingelicht over het feit dat hun persoonsgegevens worden doorgegeven aan andere filialen van de groep die buiten de Europese Unie vallen. De groep moet kunnen aantonen dat deze informatie wel degelijk aan de werknemers wordt doorgegeven.

4. *Klachtenbehandeling en bindend karakter*

Er wordt een interne beroepsprocedure ingesteld ten behoeve van elke werknemer die meent dat zijn gegevens in strijd met de ondernemingsregels werden verwerkt,. De werknemer kan zich richten tot de directeur human resources, tot een bemiddelaar (iemand van binnen de onderneming, maar onafhankelijk van de beheerseenheden) of tot een lokale verantwoordelijke belast met de gegevensbescherming.

Er wordt eveneens een intern beroepscomité (weliswaar binnen de onderneming maar functioneel onafhankelijk) opgericht.

Indien de eenheid die van een inbreuk wordt beschuldigd, geografisch niet op dezelfde plaats is gelegen als de werknemer, of als deze plaats verschillend is van deze van de verantwoordelijke voor de export van de gegevens, wordt voor de behandeling van de klacht voorzien in een samenwerking tussen de eenheid die de gegevens exporteerde en de verantwoordelijke voor de verwerking.

Deze interne procedure voor het oplossen van geschillen is op een bijzondere wijze uitgewerkt. Hiermee wordt gedeeltelijk tegemoet gekomen aan de bezorgdheid van de Europese autoriteiten voor gegevensbescherming voor een daadwerkelijke toepassing van de ondernemingsregels binnen de groep. Vooral ook omdat deze procedure gepaard gaat met een engagement tot medewerking met de nationale controleoverheden, zowel op het vlak van eventuele verzoeken van de overheden als op het vlak van het naleven van hun beslissingen.

Op juridisch vlak blijft de uitvoerbaarheid van de ondernemingsregels ten opzichte van de betrokken persoon desalniettemin onzeker.

Aan de ene kant omdat de regels niet verduidelijken dat de eenheid van de groep, die zich op het grondgebied van de Europese Unie bevindt, verantwoordelijk blijft voor een correcte toepassing binnen de groep. De groep van het artikel 29 stelt : »Le caractère contraignant des règles, sur le plan interne, doit être suffisamment clair et pertinent de manière à garantir le respect des règles en dehors de la Communauté, normalement sous la responsabilité du siège européen ou de la filiale européenne responsable par délégation de la protection des données, qui doit prendre toute les mesures nécessaires pour garantir que chaque filiale étrangère adapte ses opérations de traitement en fonction des dispositions visées dans les règles d'entreprise contraignantes. » (*Opdat de regels ook buiten de Europese Gemeenschap worden nageleefd moet op intern niveau het bindend karakter van deze regels voldoende duidelijk en pertinent zijn.*)

Dit is normaal gezien de verantwoordelijkheid van de Europese vestiging of het Europees filiaal dat als gedelegeerd verantwoordelijke voor de gegevensbescherming alle nodige maatregelen dient te nemen opdat elk buitenlands filiaal haar wijze van verwerken aanpast in functie van hetgeen is bepaald in de bindende ondernemingsregels.) (geen officiële vertaling beschikbaar).

Aan de andere kant voorzien de ondernemingsregels geen eenzijdige verbintenis vanwege de eenheden. Dit zou, ongeacht de geografische ligging van de eenheid die zijn gegevens verwerkt, de betrokken persoon toelaten als rechthebbende derde op te treden voor de rechtbank van zijn eigen land.

Welnu, de groep van het artikel 29 beschouwt deze garantie van kapitaal belang.

« Deux raisons justifient encore, même à supposer que le système fonctionne bien, le droit de saisir la justice (...):

a) l'obligation de coopération [avec les autorités de protection des données] ne peut jamais garantir le respect à 100 % des règles et les personnes concernées ne sont pas nécessairement d'accord avec l'avis de l'autorité de protection des données, et

b) la compétence des autorités de protection des données au sein de la Communauté peut varier légèrement d'un pays à l'autre (certaines ne sont par exemple pas directement compétentes pour imposer des sanctions ou pour bloquer des transferts) et aucune d'elles ne peut accorder de dommages-intérêts, seuls les tribunaux jouissent de cette prérogative. »⁵

(Zelfs al functioneert het systeem goed, dan nog zijn er 2 redenen die het aanhangig maken bij een rechtbank rechtvaardigen (...):

a) *de verplichting tot samenwerking [met de overheid voor gegevensbescherming] kan de naleving van de ondernemingsregels nooit voor 100% garanderen en de betrokken personen zijn niet noodzakelijkerwijs akkoord met het advies van de overheid voor gegevensbescherming, en*

b) *de bevoegdheid van de overheden voor gegevensbescherming binnen de Europese Gemeenschap kunnen van het ene bij het andere land licht verschillen (sommige zijn bijvoorbeeld niet rechtstreeks bevoegd om straffen op te leggen of om doorgiften te blokkeren) en geen enkele van hen kan een schadevergoeding toekennen. Enkel de rechtbanken genieten dit voorrecht.)*(geen officiële vertaling beschikbaar).

Juist omdat de contractuele bepalingen (ter garantie van het naleven van de ondernemingsregels) betreffende de rechthebbende derde en de specifieke verantwoordelijkheid van de de filialen gevestigd in de Europese Unie ontbreken, wordt, indien de ondernemingsregels in derde landen met de voeten worden getreden, praktisch elke actie mogelijkheid van de betrokken persoon voor een rechtsmacht op het grondgebied van de Europese Unie erg onwaarschijnlijk.

5. Audit

Een interne audit is voorzien in hoofdstuk XIII van de ondernemingsregels. Dit biedt een zeker aantal garanties omdat deze wordt geleid door een team dat onafhankelijk werkt van de andere administraties van de onderneming.

Volgens de groep van het artikel 29 zouden de ondernemingsregels eveneens moeten bepalen dat de samenwerkingsplicht met de overheid voor gegevensbescherming ook inhoudt dat er kan geëist worden dat de audits gebeuren door inspecteurs van de controlerende overheid zelf of door onafhankelijke auditeurs die in naam van de controlerende overheid optreden.⁶ Een dergelijke bepaling ontbreekt in de ondernemingsregels die hier voor advies aan de Commissie zijn voorgelegd.

De ondernemingsregels voorzien dat de exporterende en importerende overheden samenwerken om een antwoord te verstrekken op de verzoeken om informatie of op het inwinnen van inlichtingen (« inquiries ») vanwege de controlerende overheden. Dit verschilt echter van de notie audit die in principe een meer systematische en gestructureerde controle beoogt.

⁵ Werkdocument WP 74, op. cit. blz. 11.

⁶ Werkdocument WP 74, op.cit., blz. 16.

6. *Verantwoordelijkheid en genoegdoening*

Aan de ondernemingsregels is een addendum toegevoegd. Dit voorziet in de mogelijkheid voor de werknemers wiens gegevens in de Europese Unie werden verzameld om bij de eenheid die verdacht wordt van inbreuk op de interne regels voor gegevensbescherming een verzoek tot schadevergoeding in te dienen.

Deze mogelijkheid wordt aangeboden voor het geval de conclusie van de interne procedure van klachtenbehandeling de werknemer niet bevredigt. De onderneming sluit trouwens elke verantwoordelijkheid uit indien de eenheid elke vereiste medewerking heeft verleend.

Het invoegen van deze contractuele bepaling van genoegdoening heeft als bedoeling aan de werknemer wiens gegevens werden verwerkt in een derde land, een gelijksoortig recht aan te bieden als het recht dat in hun eigen nationale wetgeving is voorzien.

De Commissie benadrukt echter dat om de doeltreffendheid van deze contractuele bepaling te kunnen waarborgen, men in de ondernemingsregels eveneens had moeten voorzien in de mogelijkheid dat een zetel of een filiaal gevestigd in de Europese Unie verantwoordelijk (in termen van genoegdoening en schadevergoeding) kan gesteld worden voor de daden van de andere filialen, gelegen buiten de Europese Unie.

Het zou eveneens aan de Europese zetel of het filiaal gevestigd in Europa toekomen om aan te tonen dat de eenheid buiten de Europese Unie niet verantwoordelijk is voor de aangegeven inbreuk. Het blijkt inderdaad ondoenbaar voor een werknemer om « de prouver qu'une société établie dans un pays tiers effectue des opérations de traitement contraires aux règles de l'entreprise. »⁷ *(te bewijzen dat een maatschappij gevestigd in een derde land verwerkingen doet die ingaan tegen de ondernemingsregels)* (geen officiële vertaling beschikbaar).

7. *rechtsmacht*

De analyse van het bindend karakter van de ondernemingsregels en van de verantwoordelijkheden van de verschillende eenheden van de groep, legt de belangrijkste lacunes bloot betreffende de beroepsmogelijkheden voor een Europese rechtbank.

We merken inderdaad op dat voor de betrokken persoon de mogelijkheid ontbreekt een zaak aanhangig te maken voor een rechtbank tegen het filiaal dat gelegen is in het bevoegde ressort, en die aan de oorsprong ligt van de doorgifte van de gegevens of tegen het Europees filiaal die via delegatie verantwoordelijk zou zijn voor de gegevensbescherming voor feiten die gepleegd zijn door een eenheid van buiten de Europese Unie.

8. *Latere doorgifte van de gegevens*

De belangrijkste hypothese van doorgifte die de ondernemingsregels beogen betreft de doorgifte van gegevens aan onderaannemers voor specifieke doeleinden en volgens preciese instructies. De garanties die voorzien worden bestaan er voor General Electric uit dat ze er zich via contractuele weg of een ander bindend middel ervan vergewissen dat de onderaannemer voorziet in de gepaste veiligheidsmaatregelen.

Aan de andere kant zal General Electric van de onderaannemer eisen dat hij de ondernemingsregels naleeft of een zelfde beschermingsniveau garandeert.

Deze verbintenissen zijn niet voldoende gedetailleerd in het bijzonder voor wat de vereiste veiligheidsmaatregelen van de onderaannemer betreft.

Idem voor wat betreft de beschermingsbeginselen waaraan de onderaannemers gebonden zijn : in het beste geval zal het gaan om de ondernemingsregels. Maar het is de inhoud van de regels die hier het voorwerp van deze analyse uitmaken en die stuit op een voorbehoud zoals hierboven werd uiteengezet.

---

⁷ Werkdocument WP 74, op.cit., blz. 19.

OM DEZE REDENEN

De Commissie ervaart de stappen die de maatschappij General Electric rond de bescherming van persoonsgegevens van haar personeel heeft ondernomen als positief.

Zij benadrukt dat voorliggend advies wordt uitgebracht op basis van de documenten die haar door de Minister van Justitie werden overhandigd. Zij onderstreept niettemin dat General Electric de commissie erop heeft gewezen dat zij bereid is bijkomende garanties in de tekst van deze ondernemingsregels op te nemen.

In het licht hiervan zal de Commissie zich niet negatief uitspreken tegen een doorgifte van persoonsgegevens op basis van ondernemingsregels.

Rekening houdend met de bedenkingen die de Commissie in haar advies formuleerde, is zij echter van mening dat een dergelijke machtiging moet beperkt worden in de tijd, meer bepaald voor de duur van een jaar. In deze periode dient met de hiernavolgende punten rekening te worden gehouden :

- Het toevoegen van verdere preciseringen ten gronde bij de begrippen :identificeerbare persoon, het naleven van het finaliteitsbeginsel en de omvang van het recht op toegang.
- Het uitvoerbaar karakter van de ondernemingsregels met als gevolg de verantwoordelijkheid van de eenheid gevestigd op het grondgebied van de Europese unie en de mogelijkheid voor de werknemer om als derde rechthebbende voor een rechtbank in zijn eigen land tussen te komen ;
- De aangegane verbintenissen van de onderaannemers op vlak van veiligheid en naleving van de beginselen van bescherming van persoonsgegevens.

De Commissie wenst op de hoogte te worden gehouden van het gevolg dat aan deze overwegingen wordt gegeven. Zij is bereid om een volgend advies uit te brengen dat rekening houdt met de aangebrachte verbeteringen aan de ondernemingsregels.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) J. BARET

P. THOMAS (get.)